

DISSERTATIO
JURIS PUBLICI
DE
JURE ALIENANDI
TERRITORIA

ABSQUE CONSENSU STATUUM PROVINCIA-
LIUM PRINCIPIBUS GERMANIAE COMPETENTE.

QUAM
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS
CONSEQUENDIS

IN
AUDITORIO ACADEMIAE ALMAE
ERNESTINAE,

DIE XXIV. OCTOBRIS, MDCCLXXXVI.

PUBLICICE DEFENDET

THEODOR. H. A. SCHMALZ.

HANNOVERANUS.

RINTELIAE, 1786.

omf.
as/pt. 14 p. 62.
15
1786, 1.

OD FELIX FASTVM ATQVE
AVCTO

GRAE CAESARE

O S I

OMANORVM IMPERAT

AVSICHS ET

ENISSIMI PRIN

R I D

PRINCIPIS HERSELL
HAINAE NIDDAE SCH
RELIO

AC WYRTHORV VO

VESTINAE SVAE R

PRORECTOR

VIRO MILITARI ET D

GERH.

RE ET PROFESSORE F O R N
TRANSIDARII VRBSOVE RINTELENSIS ET A

PROVINCCELLARI

VIRO MILITARI ET

DISSERTATIO
IURIS PUBLICI

DE
RE ALIENANDI
IN RE ALIENANDA

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

AVCTO

VIRO PERILLUSTRI

JOH. PHILIPP. CONRAD.

FALKE,

REGIS M. BRITANNIAE ET ELECTORIS BRUN-
SUICO - LUNEBURGICI

A CONSILII JUSTITIAE INTIMIS

ADVOCATO PATRIAE.

OD FELIX FASTVM ATQVE
VICTO
GRAE CAESARE
OS
OMANORVM IMPERAT
VNSPICHS ET
ENISSIMI PRIN
RID
PRINCIPIS HERSFEL
HANAIE NIDAE SCH
RELIO
AC VNTIFORM VO
VESTINAE SVAE R
PRORECTOR
VIRO MILITARI ET D
GERH
RI ET PROFESSORE F O R P
TRAEZIDIAH VRSOUE RINTELENSIS ET V
PROCANCELLARI
VIRO MILITARI ET D

VIRO PERILLUSTRI
OH. PHILIPP. CONRAD.
FALKE

REGIS M. BRITANNIAE ET ELECTORIS BRUN-

SVICO - LUNEBURGICI

A CONSILII JUSTITIAE INTIMIS

ET

ADVOCATO PATRIAE

...tinet, vel W...
...obsequio...
...sibi...
...I...
...liber...

Saepe ac multum disputatum est: *An principum Imperii Germanici territorium suum permutare, aut alio quocunque modo alienare, sine statuum provincialium consilio et auctoritate liceat.* Nec nostris temporibus defuere, qui principibus nostris hoc ius prorsus denegare non dubitaverint; quod tamen inter omnes, qui mihi quidem innotuerunt, cl. Posse, a) Doctor Gætingensis, gravissimis argumentis impugnavit. b)

a) In libro nuper edito: *Ueber das Einweilligungs-Recht teutscher Unterthanen in Landes-Veräußerungen.* Jena 1786.

b) Nec non libellus quidam: *Erläuterung verschiedener wichtigen Gegenstände für den Staatsmann und Gelehrten.* Schmalcalden 1786. inter alias et hanc materiam acute tractans adversariorum sententiae favet.

Hi vero omnes ad hanc sententiam eo perdu-
 sti videntur, quod magna inde, nescio qua?
 libertatis subditorum pericula timeant. Sed quo-
 tidie praedia cum colonis liberis et iurisdictione
 in incolas vendi, aliaque in personas liberas iura
 alienari videmus, quarum tamen nemo conditio-
 nem duram esse putat. Num durior fors subditis
 cadit, quorum princeps imperium in alium trans-
 fert? Neque enim recte princeps alienare terram
 subditosque dicitur, quippe qui in eius domi-
 nio minime insunt, sed alienat imperium, id est,
 complexum iurium determinatorum in personas
 et res, quae in territorio sunt.

Minime itaque servis ad numerari possunt sub-
 diti, si princeps iure alienandi territorium gau-
 det. Singulos enim vendere ac permutare nulli
 apud nos principi licet; et singulus civis, quoties
 ipsi videtur, alium sibi regem, aliam civitatem quaerere potest. a) Nemo igitur vel Possio assentiet,
 qui ex hoc iure principum inam servitutem
 timet

OD FELIX FASTVM ATQVE
 ANCTO
 GRAE CAESARE
 OS
 OMANORVM IMPERAT
 ANSPICHS ET
 ENISSIMI PRIN
 RID
 PRINCIPIS HERSELL
 HAINAE NIDDAE SCH
 RELIG
 AC VPRITORVM VO
 VESTINAE SVAE R
 PRORECTOR
 VIRO MLESTR ET
 GERH
 RE ET PROFESSORE N O R H
 TRANSIDIARII VRSIOVE RINTELENSIS ET A
 PROCANCELLARI
 VIRO VALLGRIET KAT

timet, vel WEKHERLINO, qui in *dem grauen Un-
geheuer* & alias, servum se natum & asinum in fa-
bula profitetur, qui principibus dominium di-
rectum (nescio, quid dominium directum esse pu-
tat?) in totum territorium tribuit, qui vana prae-
dicat omnia, quae a gravissimis viris de contractu
gentium sociali dicuntur, nec denique ullis fere
rationibus, sed verbis tantum sonoris, sententiam
suam defendit.

Quod si vero ius alienandi territorium sine con-
sensu statuum provincialium herile potius quam
regale est: non in minori servitute sumus, si acce-
dente hoc statuum consensu alienare nos licet.
Nam, (taceo iam de iis, qui sine statibus sunt &
soli principis fidei sese commiserunt) quid nos,
qui neque equestri neque consulari quadam digni-
tate insignes in statuum numero non sumus, neque
in comitia vocamur, ubi status illi, qui nostra
negotia gerere dicuntur, saepe vel maxime invitis
nobis consensum suum vel negant principi vel
tribuunt?

a) cfr. Hugo Grotius, d. J. B. ac P. L. I. c. 3. §. 12.

3.
 Minime itaque in publica commoda peccare mihi videor, si ius alienandi territorium principibus nostris vindico. Et stant etiam pro nostra sententia summi viri, inter quos D. G. STRUBIUS a) ille eminet.

Primo autem videndum, quid iuris publici universalis principia suadeant, antequam explicatur, quid ratio nostrae reipublicae, & ius, quo in Germania utimur, iubeat.

a) In *Observat. Jur. & Hist. German.* Obs. 4. §. 17. & in *den Nebenstunden* Abhandl. 10. §. 19.

4.

Atque ex iure quidem universali varie disputarunt viri docti: HUGO GROTIUS de J. B. ac P. Lib. 1. c. 3. §. 12. Lib. 2. c. 6. §. 3. Lib. 3. c. 20. §. 5; PUFFENDORF. in J. N. & G. Lib. 8. c. 5. §. 9; H. COCCEJ: de *testamento principum.* P. 2. §.

16. 17. in eius *Exercitar.* T. 2. p. 399. seq. SAM.
 COCCEJ. in *Novo Systemate Just. nat. & Rom. &*
uterque COCCEJ. in *Grozio illustrato* T. I. p. 270.
 seq. & 650. seq. T. 3. p. 387. THOMASIVS in *Juris*
prudencia divina Lib. 3. c. 133; idem ad HUBERUM
 de iure civitatis Lib. 1. Sect. 3. c. 2. §. 16 & 19.
 & Sect. 7. c. 6. & in *Fundamentis Jur. N. & G.*
 p. 277. ed. de a. 1718; GUNDLING. in *J. N. &*
G. c. 33. §. 5. 6. J. H. BOEHMER in *Jur. publ.*
univ. Lib. I. c. 3. §. 32. lit. Z. HEINECCIUS in
Elementis J. N. & G. Lib. 2. §. 147. & 149.
 LUDOLF. de *Jure feminarum illustrium.* P. I. §. 24
 ACHENWALL in *J. N. P.* 2. §. 169. HOFFNER in
dem Natur Recht §. 201. Quorum tamen senten-
 tias singulas enarrare angustia spatii prohibemur.

jo beup ...
 Sed etiam ius universale facultatem alienan-
 di imperium principibus nostris ex regula tribue-
 re mihi quidem videtur.

Primo enim Imperium in dominio principis est. Quomocunque ea rerum publicarum species, quae Regna seu Monarchiae appellantur, orta sit: duplex earum genus esse Cl. Possæ, a) nec iniuria, dicit; alterum earum, ubi libera electione vel tacito civium consensu summa rerum potestas uni delata est; alterum earum, quas civis praepotens vel victor peregrinus vi & armis in suam potestatem redegit.

Quod ad has pertinet, non est, quod credas, illum, qui vi & armis imperium tanquam praedam obtinuit, cum omnia ad se raperet, solum ius alienandi praedam rapere noluisse; id, quod cl. Possæ b) bono animo sibi persuadet: „quia, inquit, „hoc ius neque cum prudentia neque cum „aequitate conveniret.“ Sed plena tamen est temporum praeteritorum historia exemplis, quae docent, alienationes terrarum bello occupatarum non solum factas, sed prudenter etiam & aequif-

sine

OD FELIX FASTVM VTQVE
 ANCTO
 GRAE CAESARE
 O S
 OMANORVM IMPERAT
 ANSPICHS ET
 ENISSIMI PRIN
 RID
 PRINCIPIS HERSELL
 HAINAE NIDDAE SCH
 RELIO
 AC VPRITORVM VO
 VESTINAE SVAE R
 PRORECTOR
 VIRO MILITRI ET
 GERH
 RE ET PROFESSORE R O P
 ARBISOVE INTENSIS ET A
 PROCANCELLARI
 VIRO VIXITORE ET

simè factas esse. Sane prudenter *rex Danorum* ducatus BREMAE ac VERDAE bello occupatos illustri domui Brunfuico-Luneburgicae vendidit, & regina Sueciae cessit, nec unquam subditi harum terrarum hanc alienationem iniquam putarunt vel aegre tulerunt.

Idem de iis regnis videtur dicendum, quæ emptione aut permutatione aut testamento, &c. acquisita sunt. Ibi enim vel ipse populus dominium illimitatum, & liberum de imperio disponendi ius principi concessisse videtur.

a) *Poffe*, l. c. §. I.

b) *ibid.*

6.

Si vero vel expresse vel tacito civium consensu regia potestas uni delata est: in regno quidem ubi liberum ius eligendi semper regem subditi sibi reservarunt, alienatio imperii absque eorum

con.

consensu legitime fieri nequit. In regnis enim electiis, non solum electi semper persona & virtutes spectatae sunt, sed & ipsum ius electionis alienatione sine subditorum consensu laederetur. Nam ea demum est natura huius iuris, ut nullus omnino rex sit, nisi ab iis, qui hoc iure gaudent, creatus.

7.

Aliter vero in regnis hereditariis res diuidenda videtur, nisi pacta & leges fundamentales aliud constituerunt. Ibi enim domus regnans ius regnandi ceu dominium, sibi suo iure vindicat. Nam quid est, nisi dominium, ius, quod hereditatis iure a patre acceptum heredibus tuis eodem iure relinquis? Cuilibet vero libera a natura facultas tributa est, iuribus suis renunciandi, dominiumque alienandi; omnesque huius iuris limitationes non praesumuntur, sed accuratissime probandae sunt. Praesumi deinde nequit, principem, cum tanta alias ipsi rerum omnium potestas

stas deferretur, quam & genti suae hereditariam relinqueret, de libertate sua naturali alienandi iura, ita limitanda cogitasse, nisi pactis fundamentalibus expresse id cautum est, ut nunquam ei haec inra sua alienare liceret.

8.

Deinde etiam supremæ potestatis ambitus tam late patet, ut omnia ea complectatur, ex quibus unquam salus publica pendere potest. Licet principi immo & debet omnia facere, quæ ad salutem publicam necessaria ipsi videntur, & quocunque modo videre, ne quid detrimenti capiat res publica. Quoties vero accidere potest, ut alienatione territorii vel magna pericula avertantur, vel alias commodis publicis consulatur? Bene sane ac sapienter FRANCISCUS, Imperator, *Lotharingiam* suam STANISLAO & regi *Franciae* tradidit a).

Cum

mi Cūm vero cl. Posse ius principum, pacis cau-
 sa partem territorii externo regi concedendi, de-
 fendere vellet: ad ea ipsa principia provocat,
 quibus nostra sententia nititur. Dicit enim: „*Prin-*
 „*cipem tunc populi negotia gerere, nec praesū-*
 „*mi posse, consensum populi, cum in eius commoda*
 „*res ageretur, ipsi defuturum b).*“ Immo, in
 omnibus, quae in causis publicis agit princeps,
 populi negotia gerere intelligitur & in eius
 commoda agere; nec itaque etiam in alienatio-
 nem totius territorii consensus populi principi de-
 erit. Quis vero iudex est, quando inter principem
 & populum certatur: feretne alienatio imperii in
 commoda publica, an non?

Si vero in alienationem totius regni subdito-
 rum consensus requiritur, uti adversarii volunt;
 etiam in alienationem partis pacis causa externo
 regi concedendae, ii, qui in hac parte habitant,
 consentiant, necesse est; uti egregie docuit HUGO
 GROTIUS d. J. B. ac P. lib. I. c. 6. §. 4.

a) Cl. ROUPPERT *Recueil d'actes, negociations,*
memoi-

memoires & traités T. 13. p. 501. 502. A.
Etat politique de l'Europe T. 2. p. 390. 391.
392. ubi Franciscus:

Nous François III. par la Grace de Dieu Duc
de Lorraine &c. Savoir faisons qu'ayant eu
communication des Articles préliminaires arrê-
tés & signés le 3. Oct. 1735. entre S. M. Impé-
riale & S. M. T. Chrestienne --- déclarons,
que nonobstant la repugnance, que nous avons
d'abandonner l'ancien patrimoine de notre mai-
son & sur tout des Sujets, (vox principe di-
gnissima!) qui nous ont donné & aux Ducs,
nos prédécesseurs, des preuves si marqués de leur
zèle & de leur affection: --- le desir ---
de procurer la paix à l'Europe nous determi-
ne d'accéder -- -- aux dits préliminaires --
-- -- En consequent nous avons cédé & aban-
donné, cedons & abandonons -- -- -- pour
nous & nos successeurs des-a - present par ce
present au Serenissime Roi de Pologne -- -- --
notre Duché de BAR -- -- -- & -- pareille-
ment notre Duché de Lorraine -- -- -- &c.

5. Dec. 1736.

signé FRANÇOIS.

b) POSSÉ L. c. §. 3.

memoriae ...
Eius ...
9.
Spat. ubi ...

Licet in omni alienatione consensus eorum, quorum iura interesse potest, requirendus sit: quid hic subditorum iura, cum vix commoda ipsorum interesse videtur? Nam semel forti commiserunt, qualem ex illa imperante familia regem acciperent, dummodo certus esset & indubitatus successiois ordo. Num gentis hujus prolisque futurae, cum primus ex illa eligeretur, virtutes spectari poterant? Num plura majoraque pericula timeri possunt, si electione boni principis, quam si generatione, quae casu tantum forteque regitur, reges constituuntur?

Neque sic quidem dici potest: Uti domino in populum, ita & populo in personam regis ius quaesitum esse; neque enim eadem rei ratio est, si rex imperium alienare, ac si populus alium sibi regem sumere vult. Primo enim omnia iura populi ex regula apud solum principem habentur, qui

OD FELIX EASTVM ATQVE
ANCTO
GRAE CAESARE
O S I
OMANORVM IMPERAT
ANSPICHS ET
ENISSIMI PRIN
RID
PRINCIPIS HERSELL
HAINAE NIDDAE SCH
RELIG
AC VVRRHORA VO
VESTINAE SVAE R
PRORECTORRE
VIRO MINTRI ET D
GERH
RE ET PROFESSORE NO P H
VRSOUE RINTLENSIS ET A
PROCANCELLARI
VIRO MINTRI ET D

qui solus eorum custos & administrator est, atque de iis, uti ipsi e republica videtur, disponere potest. Deinde vero, cum populus familiae imperanti sese subiiceret, non ita intererat populi hanc familiam regnantem, uti huius familiae hoc regnum habere. Nec denique ita obligatus rex populo esse potest, uti populus regi. Nulla enim pericula, certe non tanta, timeri possunt ex alienatione imperii a rege facta, quam quae imminet, si populo alium sibi regem sumere liceret; quippe quo pessimo cuique occasio promta esset, insurgendi contra regem & humana omnia atque divina perturbandi.

IO.

In regno vero, quod ab initio electivum et in hereditarium paulatim immutatum est, magis dubitari potest; an regi imperium in alium transferre liceret? Nam ibi id, quod populus regi concessit, minime extendendum esse videtur. Sed ibi analogia iuris publici spectanda & ex ratione status haec

B

quae-

quaestio diiudicanda est. Nam praesumptio, prout iuris analogia suadet, vel pro principe militat, — si scilicet antiqua statuum iura prorsus abolita, summaeque potestatis exercitium apud solum regem est, uti in Gallia & Dania — vel pro statibus, — ubi scilicet auctoritas eorum adhuc viget, summaque potestas sine eorum consensu non exercetur; praesertim in iis regnis, ubi & partem territorii sine statuum consensu alienare prohibitus est a).

a) Cf. ^{N^o}BUCHANAN rerum Scot. l. 7. p. 225-227. & 228.

II.

His breviter expositis, cum iam id demonstrasse mihi videar, ius alienandi imperium principis iuris publici universalis minime repugnare; progrediar ad id, ut ex iure patrio principibus Germaniae hoc ius omnino competere, demonstrarem. Sed repetenda mihi antea est brevis historia originis iurium, quibus & principes nostri &

status

status provinciales gaudent, quâ clarius apparet, quae sit eorum natura, quae ratio, qui fines. Nam ex iis demum ea argumenta evolui possunt, quibus nostra sententia nititur.

12.

Postea quam a Carolo magno Germania omnis sub una suprema potestate unita erat: hæc potestas non solum in toto Imperio, sed etiam in singulis eius provinciis seu territoriis apud solum Regem seu Imperatorem habebatur. Cum itaque Germania in formam Monarchiæ prorsus redacta esset, extincta erant iura antiqua populi in rebus publicis ordinandis, præsertim ius demandæ potestatis publicæ et administrationis rerum publicarum.

Singulorum vero territoriorum, aliis *Duces*, *Comites* &c. &c. ab Imperatore præfecti erant, qui, Procuratorum Cæsaris et Legatorum instar, eius nomine cuncta agebant, alia vero *Nobiles* seu

Dynaste proprio iure sibi vindicabant, qui magna terrarum spatia iam ab antiquo possidebant. In his vero cum multi homines habitationem et refugium quaesivissent, (concedentis autem esset ei, cui concederet, leges praescribere) imperium inde quasi domesticum Dynastis enatum erat, quod nostrae superioritati territoriali in omnibus fere conveniebat, nisi quod, ignoto adhuc iure *de non evocando*, paulo maiori, quam nunc, subordinatione sub Imperatore restrictum erat.

13.

Ex hoc antiquissimo rerum statu, iura principum nostrorum originem trahunt; et ex historia eorum diiudicandum est, in quantum ea omnia libera sint, et a subditorum vel statuum provincialium voluntate independentia.

Ducum Comitumque &c. magistratus paulatim hereditarii facti sunt et potentia eorum variis modis crevit, quos pluribus enarrare a sine nostro alienum esset.

Prin-

Principio autem, ubi nec tanta hominum frequentia, nec iura supremæ potestatis pro temporum ignorantia satis definita erant: magna ubique in Germania libertate vivebatur, magnaque *Autonomia* quisque subditorum, uti ipsi videbatur, res suas ordinabat, quin et sibi ipsi armis ius dicebat. Etiam tunc temporis, iurisdictione principum non satis definita, vel apud principem provinciarum, vel apud ipsum Imperatorem, uti cuique videbatur, adversus lædentem agebatur.

Cum vero agricultura, litterarum studiis, atque, qui ea sequi solet, luxu magis excolerentur: cum maiori inde hominum frequentia, plura commercia, plures iurium collisiones existerent: *Autonomia* in *Anarchiam* degenerabat, libertas periculiosior et summæ potestatis inspectio magis necessaria erat; qua ad huc deficiente et ipsa régia auctoritas sub OTTONE II. et III. nec non HENRICO II. labefacta est, et pessimus quisque bellis illis privatis et latrociniiis omnia vastavit. Nec *Treuga Dei* a CONRADO Salico sancita morbo medicinam afferebat.

Tunc demum, cum ab Imperatore absente et sua curante auxilium perraro expectari poterat, principes summo rerum omnium discrimine coacti maiorem sibi potestatem vindicabant, rebus privatorum magis magisque se se immiscebant, et auctoritate sua cogebant subditos, ut ab ipsis potius quam ab Imperatore auxilium peterent. Imperator vero, cui soli ius erat publicam potestatem concedendi, eo libentius ea omnia concedebat, quod pax publica, atque ideo et Imperatoris auctoritas, principum potentia facilius servabatur. Atque etiam tranquillior deinde res publica et maior legum auctoritas erat, ita ut tempore HENRICI LEONIS vix unus et alter terram latrociniiis vastare ausus *esset*

Hæc est origo iurium principum nostrorum, quæ iis (quod dicitur ab aduersariis) a populo in Monarchia deferri prorsus nequibant, nec delata sunt, præsertim, cum iis ipsis subditorum vel maxime restringeretur prava libertas, quæ tamen acrius semper, quam legitima, defendi solet.

Tunc

13

14.

Sed mox crescens principum potestas novis limitibus circumscribebatur, quibus eo facilius includebatur, quod opes familiarum illustrium raro in una persona coniunctæ manerent. Nondum enim ius primogenituræ introductum erat, atque mutatis pristinis Ducum Comitumque & magistratibus (*Ambactis imperii*) in feuda imperij quisque filiorum partem hereditatis paternæ petebat.

I) ~~Antem~~ Principes pro temporum superstitione clericis et monasteriis multa donaverunt. Principio enim parvi ducebatur magna incultæ terræ spatia prodige dare. Mox vero, ubi clerici maiori arte atque industria, quam cæteri, agros illos incultos colebant, nec minus peccatorum nepotibus semper luendum erat, quam proavis fuerat: clerus non minori fere, quam ipsi principes, potentia florere, curiam feudalem habere, nec minus sæpe armis, quam *banuo* suo formidolosus esse incipiebat.

2) Ex pristina morum ferocitate semper adhuc supererant bella privatorum inter se, et ius *manuarium*, quod vocant, quod nulla Treuga, nullis pacis publicæ sanctionibus penitus tolli poterat. Ubique arces exstruebantur, quæ receptacula oppressorum essent, sed mox et ipsæ oppressionibus inferviebant, nec magis iniurias vicinorum, quam leges principis arcebant. Inde nobiles contra principes impune insurgere, et quæcunque vellent, cuique vi extorquere.

3) Urbes vero potentiores adhuc vel divitiis mercatura acquisitis vel incolarum frequentia, nec minus fossis suis ac muris tutæ, graviore mox principibus erant, et superbia cleri, et nobilium ferocitate.

15.

Labefacta itaque principum auctoritate, cum iis impune non pareretur, cogebantur ipsi, quoties in causis publicis aliquid fieri volebant, eos, qui non

parere

parere poterant, *clerum, nobiles, urbes*, convocare, et fide paſtorum, quibus ſolis antiqua ſanctitas manebat, obſtringere, ut legibus ſancitis obtemperarent. Deinde ſi qua publica neceſſitas urgebat, *petitionibus (Beeden, Birren)* iidem aduerti erant, et ita, uti ſaepe fit, pecuniae defectus ſuperabat, quos virtus nequibat.

Inde conventus liberorum in provincia hominum, qui olim iurisdicendi, a) nunc pecuniae cauſa celebrabantur, neque princeps, ut antea iubebat, quae fieri vellet, ſed conſenſum petebat, et quod antea conſilium, iam auctoritas erat.

Hæc fuit origo ſtatuum et comitorum, uti nunc ſeſe habent, provincialium, longe aliena ab origine principum poteſtatis. Neque tamen his ſtatuum iuribus libertas populi auſta vel tutior erat. Nam ſtatus noſtri ſibiſmet ipsis providentes onera publica in eos devolvebant, quorum negotia ſe gerere, et iura defendere profitentur; etiam pro obſoletis illis, *ſervitiis militariibus*, nunc inatilibus,

quorum tamen causa tot tantaque praedia possident, in publicam utilitatem vel minimum conferre recusabant. Non igitur est, quod libertatem nostram salvam credas, si statuum provincialium consensus ad ea, quae princeps agit, requiritur.

a) Huic non obstat et leges olim conditas esse in Comitibus illis. Nam ius leges ferendi apud Germanos idem fere fuisse ac iurisdictionem docuit D. G. STRUBE. *Nebststunden* T. IV. Abh. 22 .§. 13.

16.

Hic praemissis, licet ea argumenta exponere quae suadent: *Ius alienandi territoria principibus Germania competere, nisi quatenus privilegii seu patris expressis de non alienando restrictum est.* Nam,

I. *Superioritas territorialis, cum non a subditis principibus delata sit, etiam sine eorum consensu alienari potest.*

quod ex iis, quae iam enarrata sunt, meo iure colligere mihi videor. Nam Ducibus et Comitibus

OD FELIX PARTVM ATQVE
ANCTO
GRAE CAESARE
O S I
OMANORVM IMPERAT
ANSPICHS ET
ENISSIMI PRIN
RID
PRINCIPIS HERSELL
HAINAE NIDDAE SCH
RELIO
AC WYRNORV NO
ESTINAE SVAE R
PRORECTOR
PIRO MLNSTRI ET
GERH
RE ET PROFESSORE NO F H
VRSOVS RINTELENSIS ET A
PROCANCELLARI
PIRO MLNSTRI ET

tibus &c. a solo Imperatore, omnis dignitatis fonte, id concedebatur, ut imperium proprio nomine exercerent. Dynastæ vero, cum sedem ac periculum subditis in bonis suis praeberent, quas velent, ipsis leges praescribere poterant, atque ideo nec iis superioritas a subditis delata est. Unde vero tertio cuidam ius nasci potest, dissenso suo alienationem iuris, quod ab eo non proficiscitur, prohibendi, nisi expresse ab eo, qui hoc iure gaudet, ipsi concessum est.

17.

Minime quidem me fugit, quod a doctissimis viris plerumque dicitur: non nisi consentientibus subditis superioritatem territorialem exortam esse. Sed non audeam, iuri, quo nihil sanctius in Imperio nostro est, hanc originem quasi affingere. Nam, si subditi principibus nostris superioritatem detulerunt, summa iniuria id factum est, cum iam omnium populi majestas, et voluntas, quæ dicitur, generalis, (volunté generale) id est, ius in causis publicis

ulicis

blicis statuendi, apud solum Caesarem erat. Nihil ergo principibus deferre poterant, quod Caesari per iniuriam non abstulissent. Secundum ea vero, quae supra dicta sunt, nihil aliud fecerunt subditi, quam quod contra Caesarem et principes, cum his maior potestas deferretur, non insurrexerint. Nam ita paulatim res procedebat, ut post multa demum secula mutatio facta appareret, neque vel de tacito quidem consensu cuiusquam tertii cogitari posset. Neque enim requirebatur subditorum consensus, cum Ducatus, ceteraque Ambacta Imperii hereditaria, facta in feuda immutarentur, nec cum *ius de non evocando* constitueretur, nec ad Capitulationes Caesarium, nec denique ad Pacem Westphalicam, quibus tamen omnibus nostra superioritas territorialis nititur.

18.

Duces vero, inquit cl. Possa a) olim ab ipso populo electos esse, invenimus. Invenimus. Primo autem, postea quam summa rerum potestas apud solum

solum Regem erat; nulla amplius potestas publica a populo concedi, et *ius eligendi* nihil aliud esse poterat, nisi *ius praesentandi*, quod vocant. Deinde vero nec de omnibus Ducatibus idem affirmari potest. HENRICUS quidem *sanctus*, *Bavaris* competere *ius eligendi* Ducem fatetur, sed ille monachus potius, quam rex, Imperii iura semper neglexit. In Suevia ipsa, ad quam cl. Possse provocat, *ius eligendi*, si omnia concedo, nihil aliud, nisi *ius praesentandi* fuisse, etiam id docet, quod OTTO quidam et FRIDERICUS Dynasta RUDOLPHO *Sueviae Duci*, respondentes, verbis usi sunt: --- „Imperator --- qui nos tibi dedit ---“, b) De Saxonia etiam et Thuringia asserta CONRADI primi, et ipsum adversus eum bellum HENRICI AVGVSTI aliud suadent. b) Constat praeterea, quantam et in conferendis et in auferendis Ducatibus auctoritatem Salici Imperatores sibi vindicaverint. Quod vero HENRICUS IV. rebellionem Bavarorum c) timebat, id non iura populi neglecta esse, sed populum iniuriam OTTONI NORDHEIMENSI illatam aegre tulisse, probat. Ubi.

Ubinam denique nunc in Germania Domus regit, cui electioni populi superioritas territorialis delata est?

a) **POSSÉ**, l. c. §. 6.

b) **HAHN**, l. c. T. 2.

c) „Rex autem Conradus, cum saepe experrus esset virtutem Ducis novi, veritus est ei eredere omnem potestatem patriis „ (id est: ducatus Saxonia et Thuringia) „ Saxones vero suadebant Duci, ut si rex honore paterno „ eum noller sponse honorare, regem inuito, quæ „ vellet, obtinere possit „ Wittica in Annal. Lib. I.

d) **POSSÉ** l. c. §. 8. n. 6.

19.

II. Nec ambitus, nec natura iurium, quibus status provinciales in Germania gaudent, ius in alienationem territorii necessario consentiendi per se involuere videntur. Nam

1) Secundum principia etiam iuris publici universalis, iura, quibus status regni cuiusdam ordinati esse possunt, vel per modum pacti, vel per modum privilegii constituta esse possunt; quæ ma-

xim

ime in eò differunt, quod, quæ *per pacta* constituta, ex mente utriusque pacifcentis explicanda, quæ vero *per privilegium*, stricte et ex mente potius concedentis interpretanda sint.

Tura vero statuum provincialium in Germania maxima ex parte per modum privilegiorum constituta esse, non nomen quidem eorum, sed et origo et Praxis ipsa docet. Nam simulac summa potestas ipsi vere delata est, populus per verum pactum principem obstringere nequit. Omnis enim *voluntas generalis* populi apud principem tunc habetur. Neque etiam Capitulationes, antequam homagium principi præstitum est, vim pactorum habent, cum etiam sine homagio ius regiminis principi competat. Praxis vero eadem principia sequitur, cum privilegia statuum provincialium privilegiorum modo stricte interpretari soleat.

Itaque, ubi nec privilegium seu pactum expressum nec observantia id statibus concedit, non

præ-

presumi potest consensum eorum in alienationem territorii requiri.

20.

2) Falsum præterea est, quod non solum cl. Posse, sed plures etiam Jcti dicere solent: Eundem esse inter principem et status provincie nexum, qui est inter Imperatorem et Imperii status. Nam status Imperii ipsi nationum rectores -- nobiles nostri nihil nisi subditi sunt. Principes omnia fere iura regalia in territoriis exercent -- nobiles in villis suis nulla. Illi nationem in Comitibus representant -- nobiles ne colonos quidem suos; Nam in comitia vocabantur, non quia consensus eorum ceu nationis representantium legibus vel satis definita observantia ad res agendas requirebatur, sed quia impune principi non parere poterant. Imperator denique a statibus Imperii dignitatem majestatemque accepit -- minime princeps a statibus provincialibus.

21.

Sileam 3) de eo, quod status, si imprudenter, si iniuste principi consensum denegant, legitime, ut consentiant, cogi semper possint.

Ea autem est statuum provincialium vera dignitas atque auctoritas, ut, licet consensus eorum expressus non ubique requiratur, ubique tamen ac semper, ceu custodes libertatis ac iurium populi, iniurias ipsi inferendas arcere possint. Si ergo princeps ita alienare territorium vellet, ut vera inde salutis publicæ pericula timeri possent, status provinciales hancce alienationem iure suo prohibent; id quod et STRUVIUS docuit: (Nebensfund. T. 2. §. 19.) Nam princeps, ceu pater patriæ, nullam, nisi ad salutem subditorum, potestatem habet, nec liberos suos in eorum perniciem alii adoptandos dare potest. Nec Imperator, ^{neq} principes ipsi in similibus casibus querelas subditorum audire recusant. Cum Camera illustrissimæ domus Brunsvico - Luneburgicæ ius sibi vindicasset, in

omnibus cauffis, quae ipsi vel cum villicis suis et colonis vel cum conductoribus essent, decidendi: querenti de ea re, licet aliena, concilio statuum, clementissime responsum est a. 1689. per rescriptum GEORGII GUILHELMI, Ducis, et princeps iustissimus, quae Camera possidebat, valde moderavit. a)

a) Cf. MOSER im Braunschweig - Lüneburgischen Staats - Recht.

22.

Denique vero, ubi in alienationem Domaniorum, quae vocant, singulorum consensus statuum requiritur, minime inde analogia iuris elici potest, ut, ibi etiam in alienationem territorii consensum eorum requiri, putes. Nam Domaniorum alienatio prohibetur, ne exhausta Camera principis necessitatibus eius subuenire status cogentur. Praefumi autem nequit, quia ius tributae exigendi, volente id principe, circumscriptum est, eadem ratione ius alienandi, a natura cuique tributum, circumscriptum esse.

III. De territorio vacante Imperator Imperique status et hodie disponere possunt, sine statuum provincialium consensu.

Fac, decedere principem absque omni herede, vel legitimo, vel pactito, vel testamentario: num subditis ius esse potest, novum tunc principem sibi eligendi? Minime. Territorium enim hoc modo vacans vel Feudum imperii est, vel allodium; si feudum: per se patet, Imperatorem et Imperii status de eo disponere; si allodium: vel iure fisci iisdem licet de hac hereditate iacente statuere.

Si vero princeps, eius domo, omnibusque heredibus consentientibus nec dissentientibus Imperatore et statibus Imperii, territorium alienat: nonne idem est, ac si domus regnans hereditatem dereliquisset, ac fiscus Imperii de ea tanquam re nullius disponderet?

Huc quadrant verba I. H. BOEHMERI: a)
 „Hæc ratio facit, ut status Imperii nostri, con-
 „sensu Imperatoris accedente, alienare provincias
 „possint; cum extincta familia territoria ad Im-
 „peratorem devolvuntur, nec subditi sui iuris fi-
 „ant, et ita iis per alienationem nullum præiudi-

„cium inferatur.

a) Cf. Fur. P. Univ. Lib. 3. c. 4. §. 9. l. c.

24.

IV. Nullis privilegiis et pactis de non alienando
 „opus erit, si principes ius alienandi territo-
 „ria non habuissent.

Sic recte STRUBIUS: Contra cum cl. POSS. „
 „Wolle man aber, inquit, „so schließen, so
 „müßte man auch behaupten können, daß ein Lan-
 „desherr in der Regul, wie und wann er wollte,
 „besteuren könnte, weil gewöhnlich in den Pri-
 „vilegien der Landstände und in den Verträgen mit
 „selbigen dafür Sorge getragen ist, daß der Lan-

Huc des

OD FELIX FASTVM ATQVE
 ANCTO
 GRAE CAESARE
 O S I
 OMANORVM IMPERAT
 ANSPICIS ET
 ENISSIMI PRIN
 RID
 PRINCIPIS HERSTELL
 HAINAE NIDDAE SCH
 RELIO
 AC WYRNORVM VO
 ESTINAE SVAE R
 PRORECTOR
 PIRO ILNSTRI ET
 GERH.
 ET PROFESSORE NO P
 RESOVE RINTELENSIS ET
 PROCANCELLARI
 VRO VVYRNORVM

„desherr nicht eigenmächtig und ohne ihren Willen das Besteuerungs-Recht ausüben darf. So übel gefolgerit dies seyn würde.“ Neque tamen absurde hoc ita dicitur. Ubi enim, neque privilegii vel pacti expressi, neque observantia, consensus statuum provincialium ad census conferendos requiri debet; cuius iure tunc ius principis tributa exigendi circumscriptum est? Nam ibi solius principis est videre, quid salus publica, quidue necessitas postulet.

Occurrunt quidem saepe privilegia et pacta, in quibus non nova iura constituuntur, sed antiqua tantum observantia confirmatur. Sed privilegia et pacta de non alienando, oppignorationum territoriorum in medio aevo tam usitatorum causa, constituta esse constat, atque ideo illius modi haec privilegia minime sunt.

25.

V. Observantia denique nostrae potius, quam adversariorum sententiae faeret.

Cl. Possit observantiam pro sua sententia militare probasse sibi videtur, si probaret, pluribus

bus casibus consensum statuum in alienationes terrarum requisitum esse. Sed non id, quod plerumque fit, observantia est; sed consuetudo potius, quæ deficiente lege et constitutione particulari instar legis observatur. Potest igitur e.g. communio bonorum inter coniuges in loco quodam observantia esse, licet plerumque aliud in partibus dotalibus constitui solet.

Cum vero temporis et spatii angustia non permittat, ut singula alienationum territoriorum exempla iustrem, sat erit ea refutasse, quæ cl. Possæ pro sua assert sententia.

Distinguendum enim est

- 1) Inter alienationem territorii totius et alienationem domaniorum, de qua iam supra dictum est.
- 2) Inter verba, quibus de consensu suo usi sunt status.

Sæpe in Diplomatis occurrit verba: *cum consensu fidelium nostrorum*, *Mit Rath usrer lewen geswornen Mannen*, quæ vero minime consensum

expri-

exprimunt. Nam plerumque principes consilio Ministerialium et Vasallorum utebantur, etiam in rebus privatis; nec non in comitiis et urbium Consules (quod denotant verba: *use Mannen unde Sede*) in consilium principis privatim vocabantur. Haud raro invenimus principes cum *Consilio fidelium* et uxorem duxisse; neque tamen inde colligere licet, principem non nisi consentientibus subditis matrimonium inire potuisse. *Consilium* igitur non *auctoritatem* semper, sed verum consilium, nec *fideles Comitia*, sed *Consiliarios* ex Vasallis &c. denotat. Nam haec verba adiaci plerumque solent verbis, *mit vorbedachten Mode*, *animo deliberato*, vel similibus, ceu horum explicativa, quibus scilicet exceptioni *laesionis. dolosae persuasionis* &c. renunciabatur.

Quod si autem vere consensus statuum requirebatur; tunc verbis: *Consilio et auctoritate*, *mit Rath und Vollbreh*, veteres usi sunt.

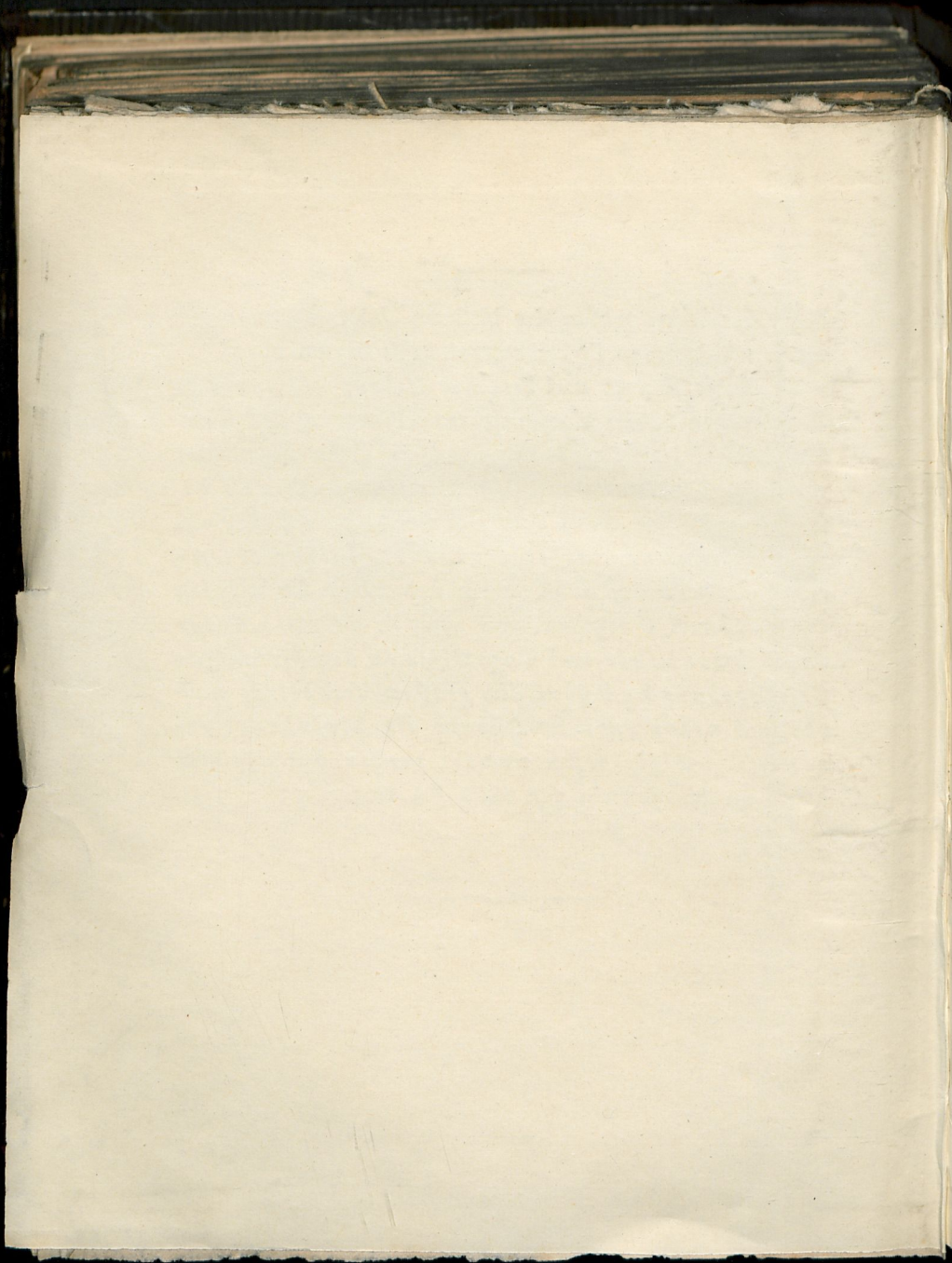
Si vero his distinctionibus exempla a cl. Posse enarrata lustrantur: tota corruet eorum vis; etiam varia *Marchiae Brandenburgensis* fata probebis

nobis militant, neque quidquam adversariis sub-
 peresse videtur, praeter diploma FRIDERICI II. a)
 Imp. Quod vero si accuratius perpendis, videbis,
 minime de alienatione territorii a principe facta,
 sed de alienatione territorii, quam Imperator ten-
 tabat, sermonem ibi esse, cui novum impedinen-
 tum principes etiam eo obstruere volebant, quod
 et statum provincialium consensum hoc casu re-
 quirendum esse sancirent.

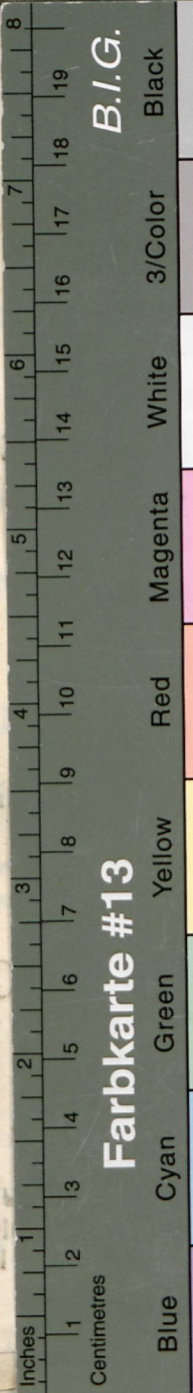
Notum denique est, Ministeriales, Vassallos,
 immo et urbes in medio aro saepissime oppignori-
 ratos, et quocumque alio modo alienatos a prin-
 cipibus esse, citra omnem eorum consensum. h
 a) cl. Posse. l. c. p. 59.

Iam de iure statuum Bavaricorum loqui, su-
 perfluum esset, cum satis demonstratum est: Ba-
 variam, salvis iuribus statuum huius ducatus et
 agnatorum domus illustrissima, et totius denique
 Imperii, alienari non posse.

(x225 7030)

B.I.G.

Farbkarte #13

DISSERTATIO
JURIS PUBLICI
DE
JURE ALIENANDI
TERRITORIA

omnibus
ad p. 11 p. 12
15
1786, 1.

ABSQUE CONSENSU STATUUM PROVINCIA-
LIUM PRINCIPIBUS GERMANIAE COMPETENTE.

QUAM
PRO SUMMIS IN UTROQUE JURE HONORIBUS
CONSEQUENDIS

IN
AUDITORIO ACADEMIAE ALMAE
ERNESTINAE,

DIE XXIV. OCTOBRIS, MDCCLXXXVI.

PUBLICAE DEFENDET
THEODOR. H. A. SCHMALZ.

HANNOVERANUS.

RINTELIAE, 1786.